

kapitola jedna

DVA ZLOČINY

Mým pokusům zaznamenat přehledně život a dílo pana Sherlocka Holmese bývají často vytýkány nedostatky v oblasti přesné chronologie. Třebaže přijímám vlídně míněná upozornění na chyby způsobené překotným zapisováním či nedbalými literárními agenty, musím připomenout, že většina opomenutí, jakkoli zarážejících, byla zcela záměrná. Holmesova neústupnost, nemluvě o mém vlastním vrozeném taktu, mi mnohdy bránila uplatňovat preciznost, jež je u životopisců tak ceněna. Býval jsem nucen upravovat data vedlejších případů, abych utajil ta podstatná, měnit jména a okolnosti a současně přesně zaznamenávat klíčové události, bez kterých by nemělo smysl vůbec něco psát. V této situaci by však každé zatemňování bylo absurdní, neboť fakta jsou známa nejen obyvatelům Londýna, ale celému světu. Proto vyličím celou pravdu, jak se přede mnou a Holmesem odvíjela, a nevynechám nic, co se týká nejpříšernější série zločinů, které jsme kdy s mým slavným přítelem měli vyšetřit.

Rok 1888 byl pro pana Sherlocka Holmese již tak důležitý, protože během něj poskytl cenné služby jednomu evropskému panovníckému rodu a pokračoval v potírání činnosti profesora Jamese Moriartyho, jehož moc nad londýnským podsvětím byla z pohledu mého přítele stále patrnější. Veřejnost se o Holmesových pozoruhodných dovednostech dozvěděla díky několika velmi sledovaným vyšetřováním včetně otřesné aféry s vadnou olejovou lampou a případu záhadného zmizení náprstku paní Victorie Mendosové a jeho následků. Talent mého přítele, dříve opomíjený coby okrajová odborná záležitost, se v onom roce stal předmětem širokého obdivu.

Navzdory zaneprázdněnosti, která vyplývala ze šířících se zpráv o Holmesově vševědoucnosti, jsme toho večera po svátku na začátku srpna byli doma, můj společník se věnoval chemické analýze jedu jednoho amerického hada, podle předehraných zkušeností téměř nezjistitelného, a já jsem četl noviny. K mému potěšení se na obloze nad domy objevil ten nejprchavější ze všech přírodních úkazů, totiž londýnské slunce, a svěží vánek proudil okny (z nichž jedno jsem otevřel kvůli bezpečnosti během Holmesova chemického snažení), když vtom mou pozornost zaujal článek ve večerním vydání *Staru*.

„Nedokážu pochopit,“ pronesl jsem spíš sám pro sebe, „co vraha vede k tak naprostému zneuctění lidského těla.“

Aniž vzhlédl od práce, Holmes poznamenal: „Nabízí se domněnka, že úplné zneuctění lidského těla má ukončit jeho pozemskou užitečnost, z čehož by vyplývalo, že na všechny vrahy se vztahuje totéž specifické obvinění.“

„Tohle přesahuje všechny meze. Píše se tady, že nějakou nebohrou ženu, jejíž totožnost zatím není známa, našli ubodanou ve Whitechapelu.“

„Ohavná, avšak stěží nepochopitelná událost. Předpokládám, že si tam vydělávala na jídlo, pití a přístřeší. Takové politováníhodné nešťastnice, jak úřady a novináři označují prostitutky, jako by ponoukaly ke zločinům z vášně muže, s nimiž se spolčují.“

„Utrpěla dvacet bodných ran, Holmesi.“

„A váš nenapadnutelný lékařský názor zní, že by stačila jedna.“

„Vlastně ano,“ odpověděl jsem. „Ten bídák ji podle všeho bodal dál, i když už byla po smrti, aspoň to naznačují krvavé stopy.“

Detektiv se usmál. „Jste nanejvýš soucitný džentlmen, milý Watsoně. Jak vás znám, pravděpodobně byste usoudil na zločin z vášně, spáchaný v agónii zoufalství nebo pomsty, a nevidíte žádný přijatelný důvod pro tak morbidní útok.“

„Mám dojem, že jste to vystihl.“

„Přiznávám, že ani já si nedokážu představit, jaký vztek by se mě musel zmocnit, abych oběť takhle zohavil,“ podotkl. „Píšou ještě něco?“

„Policie zatím nic neví.“

Holmes vzdychl a odsunul vědecké propriety stranou. „Kéž bychom my dva měli moc zajistit bezpečí pro celý Londýn, můj milý, ale prozatím zanechme úvah, jak hluboko mohou naši spoluobčané klesnout, a raději se zamysleme, jestli dokážeme stihnout začátek Brahmsovy symfonie č. 4 e moll v Royal Albert Hall o půl osmé. Můj bratr Mycroft mě upozornil na druhého violoncellistu a já bych uvítal vaši společnost, až toho pána budu pozorovat v jeho přirozeném prostředí.“

Uzavřít záležitost s druhým cellistou trvalo Sherlocku Holmesovi přesně pět dní, a jakmile ji měl za sebou, dostalo se mu poděkování z vysokých míst britské vlády, v níž hrál jeho bratr Mycroft důležitou úlohu. Moje povědomí o významné pozici Mycrofta Holmese bylo v té době přísně střeženým tajemstvím, neboť svého bratra příležitostně zapojoval do vyšetřování celostátní důležitosti, o nichž jsme já ani Sherlock Holmes neměli mít sebemenší tušení. Nerad však přiznávám, že když se v následujících týdnech nedělo nic kromě těch nejbanálnějších přestupků, můj přítel upadl do melancholické strnulosti, která mimořádně zatěžovala jak mě, tak naši hospodyní, paní Hudsonovou. Holmes odjakživa zastával názor, že bychom se mu v tomto stavu měli zcela vyhýbat, ale já jsem se jako lékař děsil jeho drobné a pečlivě udržované injekční stříkačky a tajemných návštěv lékárny, které věstily, že v následujících dnech či týdnech přítel bude ničit sám sebe, pokud mu v tom nějak nezabráním. Marně jsem pročítal noviny a stejně marně jsem se Holmese pokoušel přesvědčit, že tolik bodných ran by žena utřít neměla, ve Whitechapelu ani nikde jinde. Nakonec jsem zatoužil, na kratičkou chvíli a navzdory svému svědomí, aby došlo k nějakému senzačnímu neštěstí.

V onu osudnou sobotu prvního září jsem vstal brzy, a když

jsem si po snídani zapálil dýmku, do obývacího pokoje vstoupil Holmes, úplně oblečený a začtený do *Daily News*. Ruměncem na jeho bledé pokožce napovídal, že se vrací z ulice, a já jsem s úlevou shledal, že v bdělém pohledu není ani stopy po droze, jíž jsem opovrhoval. Soustředěně se zamračil, odložil noviny na jídelní stůl a rychle otevřel sedm či osm dalších listů, které jsme odebírali, vyhledal v nich tentýž příběh a rozkládal archy po nábytku.

„Dobrý den, Holmesi,“ ozval jsem se ve chvíli, kdy obývacímu pokoji hrozilo, že zmizí pod záplavou papíru.

„Byl jsem venku,“ odpověděl.

„Jistě,“ opáčil jsem suše.

„Doufám, že jste dneska ráno už jedl, Watsone.“

„Co tím myslíte?“

„Zdá se, že zohavování mrtvol je ve Whitechapelu na vzestupu. Objevili další, drahý příteli. S rozřezaným břichem.“

„Jaká byla příčina smrti?“

„Vrah jí málem oddělil hlavu od těla.“

„Dobrý bože. Kde ji našli?“

„Zřejmě v Buck's Row, což mě okamžitě zaujalo. Předchozí případ jsem pokládal za důsledek bizarního pomatení mysli, jenže teď brzy po něm následuje podobný.“

„Už ten první byl příšerný.“

„Ta žena se jmenovala Martha Tabramová a původní zprávy nebyly přesné: vrah jí zasadil ohromujících devětadvacet bodných ran,“ konstatoval Holmes věčně. „Oběť ze včerejšího rána, nějaká Mary Ann Nicholsová, údajně přišla o část vnitřních orgánů.“

„Mohu tiše doufat, že se tou věcí budete zabývat?“ zeptal jsem se.

„Sotva spadá do mé kompetence, pokud mě nikdo nepožádá o názor.“

Vtom se dostavila paní Hudsonová a s tichým cynismem přehlédla náš nově vyzdobený nábytek. Hospodyně nebyla

v nejlepší náladě, jelikož Holmes ve své bezstarostnosti použil její zdobenou lžici k rozpouštění chemických prvků nad hořákem a následný spor zatím nedospěl k řešení, které by ji uspokojilo.

„Přišli za vámi dva pánové,“ oznámila ode dveří. „Inspektor Lestrade a ještě jeden. Chcete něco z mého příborníku, pane Holmesi, nebo máte všechno, co potřebujete?“

„Ha!“ zvolal Holmes. „Lestrade se občas dokáže objevit skutečně v pravou chvíli. Ne, paní Hudsonová, stolního náčiní mám dost, ale kdyby se mi nedostávalo vidličky na okurky nebo jiné součásti příboru, zazvoním na vás. Uvedte inspektora, prosím.“

Paní Hudsonová se s upjatou důstojností vzdálila. O chvíli později vešli inspektor Lestrade a jeho společník. Holmesovi se už naskytlo mnoho příležitostí lkát nad intelektem našeho přítele, štíhlého a upraveného policisty s protáhlou tváří, avšak Lestradova píle vzbuzovala naši úctu i ve chvílích, kdy jeho naprostý nedostatek představitivosti napínal detektivovy nervy k prasknutí. Tentokrát Lestrade vypadal obzvlášť zdrceně a úzkostně. Jeho druh měl na sobě tmavý tvídový oblek a pyšnil se působivým knírem s krátce zastřiženou brádkou. Byl bledý a plaše tékal očima mezi Holmesem a mnou.

Přítel dvojici příchozích přejel pohledem. „Jak se máte, Lestrade? Velice rádi vám oběma nabídneme kávu nebo něco silnějšího, když budete chtít. Těší mě, že vás poznávám, doktore...?“

„Llewellyn. K vašim službám, pane,“ doplnil návštěvník se zjevným neklidem.

„Doktore Llewellyne, ujišťuji vás, že já jsem k dispozici vám. Omlouvám se, že jsem si dovolil odhadnout váš titul – nedávno jste utrpěl lehké poranění pravé ruky a způsob, jakým máte upevněný obvaz, mě vede k přesvědčení, že jste si ji sám ovinul levou končetinou. A použitá látka je druhu, jaký se nevyskytuje mimo zdravotnická zařízení. Překvapilo

by mě, kdyby dovednosti našich lékařů upadly natolik, že by jim bandáž musel přiložit někdo jiný.“

„Ve všem máte pravdu, pane – velmi pozoruhodné.“

Holmes krátce přikývl. „Tohle je můj přítel a kolega, doktor Watson.“

„Těší mě. Rád poznám každého, kdo chce přispět k objasnění této příšerné záležitosti.“

Holmes pokynul Lestradovi a našemu novému nervóznímu známému, ať se usadí na židle, na jejichž opěradlech stále visely novinové archy. Sám klesl do svého ušáku.

„Přišli jste kvůli té věci v Buck's Row, předpokládám,“ poznamenal. „Vás do vyšetřování zapojili včera, doktore Llewellyne?“

„Mám ordinaci ve Whitechapel Road číslo padesát dva, pár minut odtamtud,“ odpověděl lékař. „Přivolali mě včera ráno krátce před čtvrtou hodinou. Právě jsem dokončil posmrtné ohledání.“

„Moment, prosím. Lestrade, i když vás jako obvykle moc rád vidím, proč jste proboha čekal celý den, než jste přišel za mnou?“

„Pověřili mě vyšetřováním teprve před dvěma hodinami!“ bránil se Lestrade. „Nejdřív na věci pracoval inspektor Spratling, pak Helson. Hned jsem doktora Llewellyna přivedl k vám.“

„Hluboce se omlouvám, inspektore,“ usmál se Holmes. „Neotálel jste, naopak jste jednal nebývale rázně.“

„Stejně nebývalý byl stav oběti. Kdybyste viděl, co já dnes ráno a doktor Llewellyn včera...“ Lestrade zavrtěl hlavou. „Vaše metody jsou možná nekonvenční, ale potřebujeme případ co nejrychleji ukončit. Je na něm cosi velmi podivného, pane Holmesi, a snad nejsem daleko od pravdy, když řeknu, že v takových situacích většinou nastupujete vy.“

Holmes se opřel v křesle a přivřel oči. „Dobrá tedy. Doktore Llewellyne, povězte mi ze svého pohledu, jak to všechno bylo.“

„Jak jsem řekl, pane Holmesi,“ začal lékař váhavě, „mám ve Whitechapel Road lékařskou praxi, kterou jsem si otevřel po studiích na Londýnské univerzitě. Hlavní ulice je poměrně slušná a mou ordinací denně procházejí víceméně tytéž choroby – chřipka, revmatismus, zimnice – ta nejběžnější onemocnění. Protože ale bydlím v East Endu, občas mívám nepříjemnější práci. Jednou ke mně vrazil můj pravidelný pacient s ošklivou bodnou ranou, protože zabloudil do končiny, kde nějaké rabiáty zajímala jeho peněženka. Myslím, že bezprostřední sousedství chudinské čtvrti by se hned projevilo, kdybych se dostal k léčení některého ze svých nemajetných sousedů, ale obávám se, že na to nemají peníze. Když onemocní, koupí si u pouličního mastičkáře za penci gin nebo opiovou tinkturu. A v případě zranění, ke kterým často dochází za podezřelých okolností, raději anonymně trpí, než aby riskovali jednání s policií.“

Ta příšerná vražda v George Yard Buildings před třemi týdny na mě silně zapůsobila. Všechny nás šokovala ta zuřivost. Nemůžu před vámi zakrývat hrůzu z toho, k čemu mě přivolali včera.“

Holmes varovně zvedl dlaň. „Prosím,“ zasáhl, „popište vše tak, jak jste to viděl.“

„Buck's Row je jedna z těch odporných černých uliček, kterými Whitechapel oplývá, jakmile člověk odbočí z hlavní třídy. Tělo leželo před rozpadlou bránou ve vjezdu do dvora se stájí. Kromě těla jsem neviděl nic zvláštního, ale k tomu by se snad mohl vyjádřit spíš inspektor.“

„Kéž by,“ vzdychl Lestrade. „Jak říkáte, kromě mrtvol tam nebylo nic mimořádného.“

„A tělo samotné?“ naléhal Holmes.

„Bylo jí něco přes třicet,“ řekl doktor Llewellyn a otřel si čelo kapesníkem. „Měla hnědé vlasy a vepředu jí chybělo několik zubů, ale nespíš o ně nepřišla v poslední době. Tělo bylo ještě teplé, až na okrajové části. Měla dvě brutální řezné rány na

krku. Skoro přišla o hlavu. Kromě hrdla jsem na horní části těla žádné rány nenašel, zato na spodní – někdo ji rozpáral, pane Holmesi. Sukni měla vyhrnutou a několik divokých řezů proniklo břichem a odhalilo vnitřní orgány.“

Hleděl jsem na lékaře s hrůzou, ale u Holmese musel šok ustoupit profesionálnímu zaujetí. „Říkáte, že hrudník měla netknutý? Ale aspoň oblečení muselo být od krve, vidíte?“

„Měla hnědé šaty a ujišťuji vás, že zůstaly zcela bez poskvrny.“

„V tom případě musela ležet tváří dolů, než vznikly rány na krku. Kde je teď, Lestrade?“

„V márnici. Jmenuje se Mary Ann ‚Polly‘ Nicholsová a identifikovala ji přítelkyně z chudobince v Lambethu, která si říká Mary Ann Monková. Do útulku pro chudé občany jsme se vydali kvůli jeho znaku na spodničce oběti. Měla obnošené oblečení, černý čepec, u sebe hřebec, kapesník a malé zrcátko. S největší pravděpodobností to byl veškerý její majetek.“

„Kdy podle vás nastala smrt, doktore Llewellyne?“

„Na místo jsem dorazil ve tři padesát ráno. Nemohla být mrtvá déle než deset minut.“

„A kdo učinil ten příšerný objev?“

„Nějaký Charles Cross, který s kárkou rozváží maso, cestou do práce,“ odpověděl Lestrade a nahlédl do poznámek. „Podle mého názoru šel kolem náhodou. Chudák byl úplně vyděšený. Krátce po něm na místo dorazil konstábl Neil a poslal pro doktora Llewellyna v naději, že ženu zachrání. Tou dobou už bylo samozřejmě pozdě.“

Seděli jsme mlčky a zvedal se vítr. Zauvažoval jsem, jestli byla rodina Polly Nicholsové zpravena o jejím strašlivém osudu a jestli žena vůbec měla nějaké příbuzné.

„Lestrade,“ začal Holmes po chvíli, „zaznamenala policie nějaký pokrok při objasňování vraždy Marthy Tabramové ze začátku měsíce?“

Lestrade zkormouceně zavrtěl hlavou. „Právě jsme ten

případ znovu otevřeli. Já sám jsem na něm nepracoval, ale všichni jsme se klonili k názoru, že to bylo dostaveníčko, které vzalo tragicky špatný konec. Proboha, pane Holmesi, vy snad myslíte, že by ty události mohly nějak souviset?“

„Ne, to jistě ne. Je za tím pouze profesionální jistota, že stojí za povšimnutí, pokud jsou dva tak hrozné zločiny spáchány deset minut pěšky od sebe.“

Doktor Llewellyn vstal a natáhl se pro klobouk. „Moc mě mrzí, pánové, že vám nemohu povědět víc. Bohužel se musím vrátit do ordinace, protože pacienti se budou divit, co se mnou je.“

„Budte tak laskav a zanechte nám navštívenku, doktore Llewellyne,“ požádal Holmes a nepřítomně mu potřásl rukou.

„Jistě. Hodně štěstí vám všem. Dejte mi vědět, kdybych mohl být ještě nějak nápomocen.“

Po lékařově odchodu se Lestrade s vážným obličejem obrátil k mému příteli.

„Ani trochu se mi nezamlouvá, že se vracíte k případu Marthy Tabramové, pane Holmesi. Opravdu si myslíte, že obě ženy napadl stejný muž? Pravděpodobnější je, že Polly Nicholsovou zabil žárlivý milenec, nějaký gang nebo rozzuřený opilý zákazník.“

„Nejspíš máte pravdu. Určitě mi ale vyhovíte, když vás požádám o podrobnosti obou zločinů.“

Lestrade pokrčil rameny. „Pokud vás zajímá Tabramová, samozřejmě nemám námitek. Shromáždit papíry by nemělo být těžké. Můžu je pro vás mít dnes odpoledne.“

„Na důkazy se potřebuji podívat ihned.“

„Máte volný přístup, pane Holmesi – prostě v márnici nebo na místě činu řekněte moje jméno. Uvidím se s vámi oběma ve Scotland Yardu.“ Inspektor pokýval hlavou a odešel.

Přítel se přesunul ke krbové římse, vyklepl z prázdné vázičky doutník a v nejhlubším soustředění začal kouřit. „Vražda té Tabramové je velmi pozoruhodná záležitost,“ poznamenal.

„Myslíte vraždu Nicholsové?“

„Myslím přesně to, co říkám.“

„Zatím jste o ní moc nedumal, Holmesi.“

„Každé ráno jsem v novinách očekával zprávu, že ji už objasnili. Nestává se často, aby muž devětatřicetkrát bodl bezbrannou ženu a pak se rozplynul v éteru. Motiv takového ohavného činu bude nezbytně senzační.“

„A tyhle ženy nezbytně mívají mnoho známých, většinou nevypátratelných,“ upozornil jsem.

„To je zřejmé,“ odvětil. „Také je zřejmé, že čtvrt' Whitechapel poskytuje útočníkovi mnoho přirozených výhod. Jakmile zapadne slunce, člověk sotva vidí ruku před obličejem, navíc kvůli blízkým jatkům si nikdo nevšímá procházejících zakrvácených mužů. Méně jasné je, zda plyne něco hrozivého z blízkosti oněch dvou smrtí v prostoru a čase.“

„Ta shoda okolností je určitě znepokojivá.“

Holmes zavrtěl hlavou a sáhl pro vycházkovou hůl.

„Jedna brutálně zohavená mrtvola je znepokojivá. Dvě jsou něco docela jiného. Obávám se, že nesmíme ztratit ani okamžik.“